

Med ökad kunskap bygger de bort våld

2017-04-26

För barnens bästa är det nödvändigt att vi vuxna kan ha en dialog om kulturella likheter och olikheter utan att fastna i rädsla eller fördomar. Det är en av tankarna bakom ”Bygga broar”; ett hyllat arbetssätt för att främja integration och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.

– Det finns barn som lever i olika världar väldigt tidigt, som lär sig att på förskolan gör jag så här, och hemma gör jag så här, säger Eva Ohlsson, initiativtagare till Bygga broar.

Eva Ohlsson har över tjugo års erfarenhet av arbete med familjer i socioekonomiskt utsatta områden. Med stöd från länsstyrelserna i Skåne, Halland, Västra Götaland och Östergötland har hon utvecklat konceptet Bygga Broar med start 2010 i Halland.

– Jag hade arbetat länge med akuta ärenden som man inte bara kunde släppa vid klockan fem och gå hem. Jag insåg att jag ville börja arbeta integrationsfrämjande och våldsförebyggande, att komma in på ett tidigare stadium, säger Eva Ohlsson.

Stärka barns rättigheter

Bygga broar riktar sig till personal som i yrket möter barn, unga och föräldrar med olika bakgrunder. Målet är att stärka barns och ungas rättigheter, främja integration och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Det handlar om att stödja personalen i att bygga goda relationer till föräldrar och barn ur ett interkulturellt perspektiv.

I Bygga broars grundutbildning får personalen verktyg för att kunna ha dialog med föräldrar om jämställdhet, mänskliga rättigheter, sex och samlevnad och olika synsätt på barnuppfostran. Eva Ohlsson kallar det för "värdegrundsdialoger".

– Värdegrundsdialog är motsatsen till "information". Det räcker inte att säga att barnaga är förbjudet – man måste starta en process hos den man pratar med. "Information" påverkar inte sociala normer, säger Eva Ohlsson.

Utbildningen sträcker sig över fem dagar. Den tar bland annat upp olika norm- och värdesystem, kollektivism kontra individualism, sociala förändringsprocesser och idéer om frihet och kontroll i olika samhällen.

– Det finns till exempel en uppfostringsmetod som går ut på att det lilla barnet kontrolleras ganska hårt, men att kontrollen minskar ju äldre barnet blir. Sedan finns det en annan metod där det lilla barnet inte har så många tyglar, medan kontrollen ökar när barnet kommer i tonåren, säger Eva Ohlsson.

Utbildningen innehåller också värderingsövningar där deltagarna får arbeta med sin egen värdegrund och perspektiv som man tidigare tagit för givet.

– Det som är en petitesse för mig kan vara jätttestort för någon annan.

I Bygga broar ingår ett bildmaterial med 44 illustrationer. Bilderna kan användas för att stötta dialogen om olika värdegrundsfrågor, enskilt eller i grupp.

– Bilderna är baserade på mina möten med över hundra föräldrar genom åren och illustrerar sådant som de själva velat prata om. Ofta kopplat till att deras barn växer upp i en annan kontext än den de själva är vana vid från sin barndom, säger Eva Ohlsson.

– Bilder fungerar bra eftersom de inte låser fast tanken vid en tolkning, utan kan få dig att reflektera fritt. Bilder exkluderar inte heller de som inte har fått lära sig läsa och skriva.

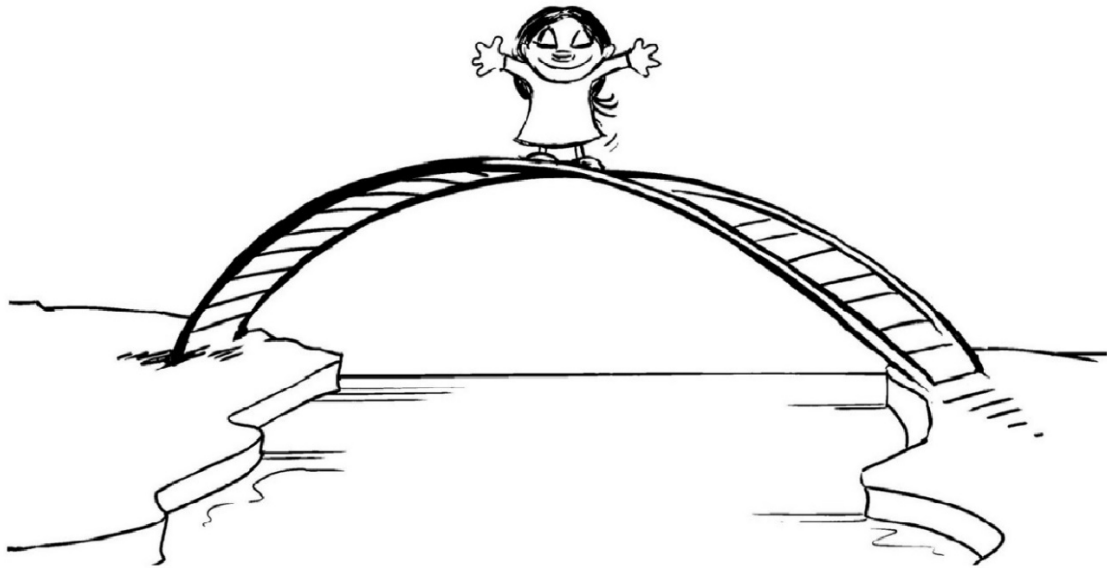

Illustration: Eva Ohlsson och Turi Everett, 2013

”Ska sitta i ryggmärgen”

Idag används Bygga broar i olika verksamheter i Halmstad, Lund, Hörby kommun och på Västra Hisingen i Göteborg.

I Lund har man använt Bygga broar på ett antal förskolor sedan 2015. Eva Böttern, tidigare förskolechef i kommunen, är en av initiativtagarna till satsningen.

– Utan kunskap om olika synsätt på till exempel barnuppfostran kan det uppstå missförstånd mellan föräldrar och pedagoger, säger Eva Böttern.

Ibland kan det leda till konflikter.

– För en förälder som nyligen kommit till Sverige kan mötet med förskolan bli den första riktiga krocken med det svenska samhället. Du lämnar över det käraste du har, ditt barn, till en verksamhet som du kanske inte förstår eller känner till, säger Eva Böttern.

Nittio förskolepedagoger har fått gå Bygga broars femdagarsutbildning.

– Men tanken är att alla pedagogerna ska gå utbildningen, Bygga broar ska sitta i ryggmärgen hos alla, säger Eva Böttern.

För att förankra arbetssättet på förskolorna har personalen själva tagit fram handlingsplaner. Till exempel för vad man bör tänka på när ett nytt barn ska skolas in och en tolk ska vara närvarande med föräldrarna.

– Om man ska använda tolk är det viktigt att förbereda det noga. Vad behöver föräldrarna få reda på medan tolken är på plats? Spelar det någon roll om det är en man eller en kvinna som tolkar? säger Eva Böttern.

En annan del är hur den pedagogiska miljön inomhus och utomhus kan utformas för att göra den välkomnande och tydlig för alla, även om man inte har svenska som modersmål.

– Genom att sätta upp foton som visar vardagsaktiviteter är det enklare att berätta vilka kläder barnet behöver ha med sig till förskolan, säger Eva Böttern.

– En "språkvägg" med ordet "hej" skrivet på olika språk signalerar att här på förskolan är vi mångkulturella. För barnen blir det naturligt att kunna några ord på flera olika språk; "Jag kan arabiska!".

Personalen använder också Bygga Broars bildmaterial.

– Om vi tar fram "Trädet" eller "Livslinjen" när man träffar föräldrarna för ett första utvecklingssamtal kan vi visa att vi är intresserade av barnets hela situation, inte bara av hur barnet har det på förskolan.

Genom att skapa utrymme för en intresserad, tillitsfull dialog med föräldrarna byggs förutsättningar för personalen att även kunna ta upp svårare ämnen. Det kan till exempel handla om olika sätt att uppfostra flickor och pojkar.

– För oss i förskolan är det naturligt att små flickor och pojkar leker tillsammans. Men vi kan inte ta för givet att alla ser det så. Vi måste förklara varför vi gör som vi gör, säger Eva Böttern.

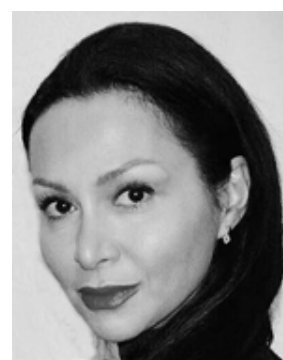
Genom Bygga broars utbildning har personalen också blivit medveten om att skadliga traditioner kan pågå långt ner i åldrarna.

– Bygga broar ger personalen kunskap och verktyg för att våga ta upp svåra frågor, som könsstämpning, säger Eva Böttern.

Alla får samma "glasögon"

Bygga broar är från början framtaget för förskolan. Men konceptet kan också användas i andra verksamheter. I Hörby i Skåne har förskolepedagoger, SFI-lärare, personal inom socialtjänsten, Polisen och Brottsofferjouren utbildats.

– Utbildningen ger alla samma "glasögon" när vi diskuterar, säger Bahareh Mohammadi Andersson.

Hon är sektionschef för familjefrid och integration på socialförvaltningen i Hörby kommun samt insatsledare för Bygga broar.

Utan kunskap är det lätt att ha stigmatiserande föreställningar om "de andra", menar Bahareh Mohammadi Andersson.

– Bygga broar ger kompetensutveckling i yrkesrollen, men är också en personlig resa. Man blir mer medveten och får en helt annan syn baserad på fakta.

– Har man kunskapen vågar man ta upp och prata om vad som är bäst för barnen, utan att vara rädd för att trampa någon på tårna eller påföra skuld och skam, säger hon.

Kollegan Nina Nazanin Karlsson ägnar femtio procent av sin arbetstid åt våldsförebyggande arbete. En gång i veckan håller hon i värdegrundsdialogträffar med elever som läser SFI.

– Materialet i Bygga broar ger en ram för de ämnen vi tar upp. Det brukar bli fantastiska diskussioner; vi kan börja med att prata om mänskliga rättigheter och hamna i en diskussion om Donald Trump, säger hon.

Träffar för värdegrundsdialoger har också ordnats under 2016 för en klass med unga ensamkommande i åldrarna 16 till 19. Nu ska träffarna starta igen eftersom de gett så bra resultat.

– En kille sa att han i Sverige kan sakna kollektivet. Men att det samtidigt är skönt att i Sverige är det bara jag som är viktig, ”jag kan bestämma själv”, berättar Nina Nazanin Karlsson.

En utmaning kan vara att språkkunskaperna varierar hos deltagarna på träffarna. Då kan andra elever som kan mer svenska hjälpa till. Ibland använder de Google translate för att översätta till engelska, persiska eller arabiska. På så sätt blir träffarna också språkträning.

"Får vingar av bygga broar"

Entusiasmen för Bygga broar är uppenbar hos alla som använder konceptet.

– Bygga broar berör universella frågor och materialet kan användas överallt, till alla grupper, säger Nina Nazanin Karlsson.

Att ifrågasätta invanda föreställningar kan väcka ett inre motstånd hos många individer, oavsett om de har bakgrund i majoritetssamhället eller från andra samhällen.

– Det går att nå alla personer, beroende på hur man bemöter dem. Man kan ställa någon extra fråga kring ett påstående för att få personen att tänka om, säger Nina Nazanin Karlsson.

– Bygga broar ger en insikt om att det finns olika perspektiv. Det är viktigt hur man praktiserar det man lärt sig. Man får vingar av Bygga broar.

Fakta: Bygga broar drivs av organisationen Acting for change och har sin förankring i mänskliga rättigheter, barnkonventionen, socialtjänstlagen, och förskolans och skolans likabehandlingsplaner. Bygga Broar utgår ifrån att det är möjligt att betona både skillnader och likheter utan att stigmatisera eller skapa "vi och dem". Respekten för olikheter får samtidigt aldrig legitimera våld, förtryck eller kränkningar av barn och ungas rättigheter. Konceptet har utvärderats av Göteborgs universitet.

Källa: Byggabroar.nu